

Styrelsefolk i SFN och lokalklubbarna

STYRELSELEDAMÖTER

Ordförande: Björn Lundberg, Runvägen 6, 821 00 Bollnäs, tel 0275-26633

Sekreterare: Staffan Forslund, Centralvägen 26, 812 00 Storlien, tel 0293-2722

Kassör: Sture Persson, PI 2176 Abyn, 937 00 Burträsk, tel 0914-31021

Övriga ledamöter: Egon Grubbström, PI 2009, 950 94 Övertorneå, tel 0927-10100

Bernt Karlsson, Furtenbackegränd 6, 931 40 Skellefteå, tel 0910-11188

Utsedda av lokalklubbarna: Birger Pettersson, Bonderaby 3806, 952 00 Kalix (Norrbotten)

Gerd Laestander, Kroggatan 11, 930 80 Arvidsjaur, tel 0980-11111

Kjell Rosberg, Ringvägen 32, 920 70 Sorsele, tel 0952-10182 (Västerbotten)

702, 880 37 Jönsele, tel 0621-10595 (Västernorrland-Jämtland)

Arne Åke, Vålberg, tel 054-47019 (Mellansverige)

Sven-Ake Axelson, Östervall, tel 0241-23184, 23222 (Sydsverige)

Korresponderande ledamöter:

Juhö Perttola, Riihtimäntiekatu 8H 44, SF 152 40 Lahti 24

Olli Korhonen, Kiviranta, Siukola 14999 Tavastehus

Övre Norrbotten

Postgiro: 489069-4

Ordförande: Birger Pettersson, Bonderaby 3806, 952 00 Kalix

Sekreterare: Birger Backebjörk, PI 1035, Sammakka, 970 13 Pajala

Kassör: Rolf Ekblom, Hållonstigen 14, 952 00 Kalix, tel 0923-11111

Nedre Norrbotten

Postgiro: 489527-2

Ordförande: John Ohgren, Högsgatan 17, 930 80 Arvidsjaur

Sekreterare: Gunnar Andersson, Västlundavägen 1, 920 70 Sorsele

Kassör: Arne Bötti Laestander, Deppis, 930 80 Arvidsjaur

Västerbotten

Postgiro: 488678-1

Ordförande: Folke Fredriksson, Murarvägen 7, 921 00 Lycksele

Sekreterare: Jerker Eriksson, Prästboisvägen 35, 921 00 Lycksele

Kassör: Arne Persson, Körabärvägen 50, 902 68 Umeå, tel 0980-11111

Västernorrland-Jämtland

Postgiro: 8400449-7

Ordförande: Egon Lundgren, Nasäkersvägen 9, 880 40 Bräcke

Sekreterare: Enar Aspholm, Fack 110, 840 40 Svenstavik, tel 0627-10100

Kassör: Rune Rytterstedt, Limstängsvägen 6, 872 00 Krångsjö

Mellansverige

Postgiro: 383731-7

Ordförande: Arne Åke, Rönnbärsvägen 1, 660 50 Vålberg, tel 054-47019

Sekreterare: Ulf Kapla, PI 510, 680 51 Stället, tel 0563-81175

Kassör: Maria Gesser, PI 5663, 795 00 Rättvik, tel 0248-30260

Sydsverige

Postgiro: 818914-9

Ordförande: Bo Pålsson, Box 68, 370 30 Rödeby, tel 0455-48430

Sekreterare: Bengt Bergmark, Box 2029, 521 02 Falköping, tel 0515-78200

Kassör: Erik Ellborg, Muekötvägen 2, 542 00 Mariestad, tel 0601-36403

Klubbens kommittéer

AVELSRAD

Finsk spets

Staffan Forsslund, Centralvägen 26, 81200 Storvik, tel 0290-11536 (sammankallande).
Stig Brännvall, Pl 734, Grelsbyn, 95600 Överkallix, tel.bost. 0926-11494, arb. 0926-10034.

Norrbottenspets

Ingrid och Per-Alrik Frohm, Granåsvägen 7, 92064 Tärnaby, tel 0954-10260,
sommarbostad Rönnbäck 0954-25042.

SFN ÖVRE NORRBOTTEN INBJUDER TILL

Utställning

FÖR FINSK OCH NORRBOTTENSPETS
I GÄLLIVARE
LÖRDAGEN DEN 21 AUGUSTI 1982

Domare: *Tore Strandgård*
Utställningsplats: *Sjöparksskolan*
Veterinärbesiktning: *kl. 09.00*
Bedömningen börjar: *kl. 10.00*
Anmälningssavgiften 80:— insättes på pg. 488089-4
Anmälan till: *Börje Wennström. pl 114 97013 Hakkas*
tel. 0975/10054.
Birger Backebjörk. pl 1035 Sammakko 97013 Hakkas
tel. 0975/51005.
Sista anmälningdatum: *14 augusti.*
Välkommen! SFN Övre Norrbotten

STÅNDSKALL

ORGAN FÖR SPECIALKLUBBEN
FÖR FINSK SPETS
OCH NORRBOTTENSPETS

Nr 3 1982

LEDARE

Apropå förhöstproven

I föregående nummer av Ståndskall diskuterar avelsrådet för spets, Stig Brännvall, förhöstprovets värde ur avelssynpunkt. Ett bra och viktigt inlägg. Stigs slutsats är att man före lövfällningen inte kan mäta den specialiserade, skällande fågelhundens förnämsta egenskaper och därför riskerar premiera "fel sorts hundar".

Jag ska på intet sätt bemöta Stig Brännvalls synpunkter i denna ledare, främst därför att jag i stort delar dem. Men ur klubbadministrativ och allmän synpunkt ser jag frågan ur en något annorlunda synvinkel än avelsrådet, och jag vill därför redogöra för varför man också inom riksstyrelsen och även lokalklubbarna tror att vi måste behålla förhöstproven även i framtiden.

Älgjakt och snödjup

Redan begreppet "förhöstprov" kräver en definition. Tidigare i SFN:s jaktprovsprogram har varje prov före den egentliga jaktsäsongen kallats förhöstprov, men rubriken kan sättas på varje prov före lövfällningen, innan fågelkullarna ännu är skingrade och trycker för hund.

Ju tidigare på säsongen, desto starkare är dessa karaktäristika.

INNEHALL

- Ledare
- Jaktprovsprogram
- Tack, Åke!
- Från lokalklubbarna
- Vänner till slutet
- Storumanutställningen
- Synpunkter på våra jaktprovsregler

STÅNDSKALL utkommer med fyra nummer per år inklusive årsbok. Prenumeration ingår i medlemskap i SFN.

Redaktör och ansvarig utgivare:

Tel 0910-111 56, 56677 arbetet

Bernt Karlsson,

OBS! Ny adress.

Furtenbacksgård 6,
931 40 Skellefteå.

Omslagsbilden:

Tjäderhönan stannar upp i sitt närings sök, lyssnar orörligt. Har hon en kull i följe utgår en skrockande varningssignal. Ungfågeln rycker medan den gamla hönan flaxar upp i ett träd. Med ett nerverande kacklande drar hon fiendens uppmärksamhet till sig och flyttar sig sedan bort från det område där hennes avkomma dväls. Den fågeln låter sig inte fångas!

Foto: Roger C Åström.

Västerbottens Tryckeri AB - Skellefteå

Det skadar inte heller att påminna om anledningen till förhöstprovets tillkomst. SFN:s jaktprovsvksamhet regleras i tid och rum av två faktorer: älgjakt och snödjup.

I Norr- och Västerbotten får man nästan alltid räkna med snö fr o m mitten av oktober. I ogynnsamma fall i sådana mängder att det sätter stopp för jakt och hundträning. I praktiken är i allmänhet jaktprovssäsongen slut samtidigt med jakttiden på skogsfågel, alltså den 31 oktober.

Före älgexplosionen i början på 70-talet gick det ännu relativt lätt att lägga in erforderligt antal jaktprov under senhösten. Hundantalet var litet och älgjakten kort. Sedan några år har emellertid både Norr- och Västerbotten fått oktoberjakt på älg — samtidigt som de tidigare s k oktoberlänen fått septemberjakt!

Sammantaget omspanner älgjakten i de fyra nordligaste länen i dag större delen av september och halva oktober. Under denna tid är det utomordentligt svårt att komma in på markerna med ett jaktprov. Inte alltid beroende på älgjägarnas oginhet, utan helt enkelt för att dessa behöver utnyttja sina marker själva för att hinna åderlåta en älgstam, som snart håller på att växa oss alla över huvudet.

Samtidigt har medlemsantalet och antalet anmälda hundar till SFN:s jaktprov bara ökat. Rekord i fjol med 300 starter. Ökl-proven är hittills inga problem. Hur mycket älg det än jagas går det alltid att sticka in ett ökl-prov, hundägaren får ju dessutom prova på sina hemmamarker. Men när hunden tagit sin etta ska den provas i elitklass. Bara i Västerbotten tog i fjol 14 hundar steget upp i elitklass.

Av rent praktiska skäl skulle ekvationen inte gå ihop om bara tiden efter lövfällningen fram till överstort snödjup fick disponeras för jaktprov i elitklass. Därför började lokalklubbarna för några år sedan snegla efter möjligheterna att sprida jaktproven över hela säsongen, och så föddes förhöstproven.

Inte alltid lättare

Hur ser då resultatet ut efter ett par års försök med förhöstprov?

Tidigare har antalet starter och 1:a pris i elitklass varit så lågt att det knappast gått att göra jämförelser. Men 1981 års provsäsong blev annorlunda med 224 starter i elitklass och 19 1:a pris.

Fram till mitten av september gjordes 114 starter. Resultat: sex 1:a pris. Efter mitten av september gjordes 110 starter. Resultat: tretton 1:a pris.

Utfallet av 1:a pris i elitklass var alltså mer än dubbelt stort på senhösten som på förhösten.

Dessa sliffror vidimerar på intet sätt att förhöstproven skulle vara enklare. Och det är de inte heller. På det stora Burträskprovet i augusti gjordes t ex mer än 40 starter — av goda hundar! — i elitklass utan ett enda 1:a pris och bara ett fåtal 2:a pris.

Svårigheterna vid förhöstprov består i följande:

1. Varmt väder, mycket grönska — dåliga vittringsförhållanden.
2. Kullarna koncentrerade — svårt att finna fågel.
3. Tidigt på säsongen — hundarna otränade.

Förhållanden som verkar förenklade är:

1. Fåglarna oskygga — träar snabbt och sitter bra.
2. En fågel som stöts flyger inte långt — lätt att få förnyat skall.

Men en fågel som sopar iväg mer än 200 meter i slutet av augusti är givetvis svårare att återfinna för hunden är om samma sak händer i oktober. Därför ska man akta sig för att prata om förhöstprov i alltför generella termer.

forts sid 30

Höstens jaktprovsprogram

Övre Norrbotten

28 aug	Haparanda	Internationellt
12 sept	Gällivare	
19 sept	Gällivare	Internationellt
25 sept	Kalix	
26 sept	Överkalix	
9 okt	Hakkas	
10 okt	Hakkas	
6 nov	Haparanda	
7 nov	Haparanda	

Anmälningar: (Haparanda-proven) Arne Korva, Stationsgatan 35, 95300 Haparanda, tel 0922-11006. (Gällivare-proven) Kenny Ärlebrand, Schaktmästargatan 3 A c/o Johansson, 97200 Gällivare, tel 0970-11330. (Kalix-provet) Birger Pettersson, Bondersbyn 3006, 95200 Kalix, tel 0923-27067. (Överkalix-provet) Bror Nilsson, Allsån, 95060 Överkalix, tel 0926-50012. (Hakkas-proven) Börje Wennström, Pl 114, 97013 Hakkas, tel 0975-10054. Anmälan till respektive prov ska vara anmälningsmottagaren tillhanda senast 14 dagar före provdagen.

Upplysningar: Upplysningar om proven lämnas av respektive anmälningsmottagare.

Startavgift: 100:— kr elitklass, 50:— kr öppen klass insättes på postgiro 488089-4.

Öppen klass: Hundägare som önskar prova sin hund i öppen klass vid annan tidpunkt än annonserade provdagar kan kontakta ovanstående anmälningsmottagare.

Nedre Norrbotten

21 aug	Älvsbyn	
21 aug	Arvidsjaur	
22 aug	Älvsbyn	
22 aug	Arvidsjaur	
11 sept	Arvidsjaur	
12 sept	Arvidsjaur	Internationellt
2 okt	Arvidsjaur	Internationellt, Skallkuntävling
3 okt	Arvidsjaur	Internationellt, Skallkuntävling

Anmälningar: (Samtliga prov) Gerdt Laestander, Kroggatan 11, 93080 Arvidsjaur, tel 0960-11301 eller Thore Öhgren, Höjdgatan 17, 93080 Arvidsjaur, tel 0960-11639. Anmälan till respektive prov senast sju dagar före avsedd provdag.

Upplysningar: Centralplats för proven i Arvidsjaur blir Renvallens stugby några km väster om samhället efter vägen mot Arjeplog. För provet i Älvsbyn fungerar skolan i Övre Tväråselet som centralplats. Lottningen för samtliga prov sker på fredagkväll före första provdagen. Deltagarna omsörjer själva eventuell inkvartering. Närmare information beträffande Skallkuntävlingen (2-3 okt) kommer att tillsändas lokalklubbar. Ytterligare upplysningar om övriga prov lämnas av anmälningsmottagarna.

Startavgift: 100:— kr elitklass, 50:— kr öppen klass plus ev. milersättning.

Öppen klass: På grund av det stora antalet hundar inom lokalklubben kan endast elitklasshundar tas emot på de utlysta proven.

Västerbotten

21 aug	Burträsk	Internationellt
22 aug	Burträsk	Internationellt
28 aug	Vilhelmina	
29 aug	Vilhelmina	
4 sept	Jörn	
5 sept	Jörn	
25 sept	Lycksele	
26 sept	Lycksele	
16 okt	Malå	Internationellt, Landskamp
17 okt	Malå	Internationellt
30 okt	Ajaure	
31 okt	Ajaure	
5 nov	Hörnefors	Internationellt
6 nov	Hörnefors	Internationellt
7 nov	Hörnefors	Internationellt

Anmälningar: (Burträsk-provet) senast den 15/8 till Bernt Karlsson, Furtenbacksgård 6, 931 40 Skellefteå, tel 0910-56677. (Vilhelmina-provet) senast den 22/8 till Per-Alrik Frohm, Granåvägen 7, 92064 Tärnaby, tel 0954-10260. (Jörn-provet) senast den 29/8 till Bernt Karlsson, adress: se ovan. (Lycksele-provet) senast den 19/9 till Folke Fredriksson, Murarvägen 7, 92100 Lycksele, tel 0950-14207. (Malå-provet) senast den 10/10 till Inez Wedbring, Odjarvägen 25, 92053 Stensele, tel 0951-20485. (Ajaure-provet) senast den 24/10 till Per-Alrik Frohm, adress: se ovan. (Hörnefors-provet) senast den 31/10 till Arne Persson, Körsbärsvägen 50, 90258 Umeå, tel 090-46800.

Upplysningar: Upplysningar om proven lämnas av respektive anmälningsmottagare. Beträffande Landskampen utgår särskild information till berörda hundägare.

Startavgift: 75:— kr elitklass och öppen klass betalas till provledaren för respektive prov före första provstart. Hunds första start i öppen klass är avgiftsfri.

Öppen klass: Öppenklass-hundar mottages i mån av plats på samtliga prov. Upplysningar ges av anmälningsmottagaren efter anmälningstidens utgång.

Västernorrland-Jämtland

21 aug	Svenstavik
22 aug	Svenstavik
19 sept	Bredbyn

Anmälningar: (Svenstavik-provet) senast den 12/8 till Enar Aspholm, Fack 24, 84040 Svenstavik. (Bredbyn-provet) senast den 10/9 till Egon Lundgren, Näsäkersvägen 9, 89040 Bredbyn.

Anmälningarna ska vara skriftliga och innehålla uppgifter om hundägarens namn, adress och telefonnummer samt hundens namn och registreringsnummer.

Upplysningar: (Svenstavik-provet) Samling och lottning för lördagsprovet sker i kommunförrådet, Industrivägen, Svenstavik den 20/8 klockan 21.00. Provmarkerna är belägna inom cirka fem mil från Svenstavik. De flesta provområdena ligger efter väg 535 Asarna-Ljungdalen. Förläggning på hårt underlag kan beredas för cirka fem hundar med förare. I förläggningen finns pentry för enklare matlagning. Besked om anmäld hund kan beredas plats meddelas senast den 19/8. Ytterligare upplysningar genom Enar Aspholm, tel

0687-10468 eller 10300. (Bredbyn-provet) Samling och lottning sker på Hotell Sagagården lördagen den 18/9 klockan 21.00. Provmarkerna är belägna inom tre mil från Bredbyn. Hotell Sagagården har matservering samt rum där Du får ha din hund. För rumsbeställning, ring 0661-10710. Besked om anmäld hund kan beredas plats meddelas senast den 18/9. Ytterligare upplysningar genom Egon Lundgren, tel 0661-10307.

Startavgift: 75:— kr per prov i elitklass betalas direkt till provledaren vid provningstillfället.

Öppen klass: Öppenklass-hundar mottages vid både Bredbyn- och Svenstavikprovet i mån av tillräckligt antal domare.

Mellansverige

21 aug	Nianfors	
22 aug	Nianfors	
28 aug	Malung	
29 aug	Malung	
11 sept	Sysslebäck	Internationellt
12 sept	Sysslebäck	
25 sept	Sveg	Internationellt
26 sept	Sveg	
13 nov	Djura	
14 nov	Djura	

Anmälningar: (Nianfors-provet) Björn Gadestedt, PI 1635, 82011 Vallsta. (Malung-provet) Ulf Kapla, PI 510, 68051 Stöllet, tel 0563-81175. (Sysslebäck-provet) Nils Jonsson, PI 1115, 68060 Sysslebäck, tel 0564-10162. (Sveg-provet) Robert Nordlander, Box 89, 82900 Sveg, tel 0680-10830. (Djura-provet) Gunnar Thunnander, PI 814, 79031 Djura. Anmälan ska göras skriftligt och vara anmälningsmottagaren tillhanda senast en vecka före provet.

Upplysningar: Upplysningar om proven lämnas av respektive anmälningsmottagare.

Startavgift: Startavgiften 75:— kr elitklass betalas direkt till provledaren vid provtillfället.

Öppen klass: För samtliga elitklassprov gäller att öppenklass-hundar får starta i mån av plats. I övrigt gäller följande för hundar i öppen klass: Provledare är Staffan Forsslund, Centralvägen 26, 81200 Storvik, tel 0290-11536, som tar emot anmälningar och även lämnar upplysningar och råd. Upplysningar kan även fås av Ulf Kapla. Startavgiften i öppen klass är 75:— kr av vilka 50:— kr betalas direkt till domaren vid provtillfället och 25:— kr insättes på SFN/Mellansveriges postgiro 383731-7. Reseersättning till domaren tillkommer. Första starten i öppen klass är avgiftsfri vad beträffar startavgiften (75:— kr). Reseersättning till domaren utgår dock.

Sydsverige

SFN/Sydsverige har inte utlyst några fågelprov för 1982.

Så provar du din hund i öppen klass!

Jaktprovsprogrammet härintill är utskrivet för hundar i elitklass. Endast i mån av plats, tillgång på domare etc mottages öppenklass- hundar. Detta anges i förekommande fall av lokalklubbarna.

Sedan några år tillämpar SFN en särskild prövningsordning för hundar i öppen klass enligt vilket hundägarna har möjlighet starta sina hundar på hemmamarker under hela perioden träning med skällande fågelhundar är tillåten, alltså 21 augusti-28 februari.

Hundägare som önskar prova sin hund i öppen klass kan anmäla sitt önskemål till respektive lokalklubb (adresser: se denna tidnings baksida). Lokalklubben har då att bestämma provdag och utse domare. Anmälan ska göras tre dagar före tidigaste provdatum. Lokalklubbarna lämnar också upplysningar om startavgifter m.m.

Välkommen att prova din hund i öppen klass!

Med denna tidning följer en anmälningsblankett (nedan). Använd den i original eller kopia när du anmäler din hund, så underlättas arrangörernas jobb.

----- KLIPP HÄR -----

Specialklubben för Finsk spets och Norrbottenspets

Obs! Glöm inte ange registreringsnummret för såväl startande hund som dennes föräldrar.

Anmälan till jaktprov i:

..... den 19.....

☐ öppen klass ☐ elitklass

Är hunden "renren" Medräknas järpe

Hundens namn reg nr

Ägarens namn:

adress

Postadress:

Hundens far: reg nr

Hundens mor: reg nr

Uppfödarens namn:

Postadress:

Har Du betalt medl. avgiften i SFN?

☐ Avtackningsceremoni i Kalix för trotjänarna Ingrid och Ake Andersson. SFN:s minnes-
gåvor överlämnas av ordf. Björn Lundberg. (till höger). Foto: Bernt Karlsson.

Tack, Ake!

I samband med fullmäktigemötet i Kalix avtackades Ake Andersson, Satter, Hakkasbyn, för lång och trogen tjänst hos SFN. Det var inte heller vilken föreningsgärning som helst som avslutades. Ake har varit klubbens kassör från 1971 till 1982 med endast ett kort avbrott i mitten på 70-talet. Avbrott och avbrott förresten. Trots att Ake egentligen inte var kassör, så skötte hans tillfälliga ersättare sysslan sålunda att man sparade alla papper i en kartong och åkte sedan dagarna före bokslutet upp till Ake, som under några hektiska dygn fick skapa ordning i härvan.

Riktigt befriad från klubbens ekonomiska problem har Ake aldrig varit på ett helt decennium!

Snipp och Näbsens kennel

Ake kom in i karusellen som intresserad hundägare. Det var 1968, sedan han hade köpt norrbottenspetsen Snipp, som var den tidens motsvarighet till Akes Rulle. En undantagshund! Men begreppet norrbottenspets var då relativt okänt även i Akes trakter. På Snipps första vaccinationsintyg skrev veterinären "vit finnspets".

Ake kom i kontakt med då nybildade SFN genom att en av klubbens eldsjälar, Rune Samuelsson, Gällivare, kom på besök i ett skogligt ärende. Rune konstaterade direkt att "du har ju en norrbottenspets" och började berätta om den nystartade jaktprovsverksamheten.

Nå, Ake och Snipp kom förstås till jaktprov och Snipp nådde utomordentliga resultat. I Skallkuntävlingen 1970 blev han sjunde hund med 71 poäng och ett andra pris i elitklass och beskrevs som "rasens hopp".

Snipp kom sedan att medverka till att Ake utvecklade en annan synnerligen förtjänstfull sida inom klubbens ram — hunduppfödarens. Med Snipp byggde Ake upp en tikstam och 1971 inregistrerade han sin välkända "Nåbsens kennel" som fr o m dess varit en av de ledande.

De stora framgångarna kom i och med att Ake 1972 lyckades förvärva Nalle från Mesämiehen kennel i Finland. Nalle tillförde ett helt nytt blod och som passade alla tikar. Han fick en enastående genomslagskraft i aveln, och har det i viss mån ännu i dag genom sin sonson Akes Raj, den för närvarande dominerande hanhunden.

Ake är dock inte ensam bakom framgångarna. För kenneln står i hög grad även hand fru Ingrid. Det var ingen tillfällighet att SFN även ville ihågkomma henne med en gåva i Kalix. Läger man ner så mycket tid och arbete i en ideell förening som Ake gjort, måste det ske med övriga familjens samtycke. Om förhållandets art i Akes fall fick jag en inblick i för några år sedan då Ake beklagade att han så gärna ville avveckla hunderiet — men inte fick för frun!

Så beviljat kan somliga ha det. Jag avfärdade givetvis klagomålet.

Klubbarbetet

Ake invaldes i dåvarande Norra lokalklubbens styrelse 1969. 1971 blev han Riksklubbens kassör och styrelseledamot. Ake har även haft andra förtroendeuppdrag, och hans tjänster som domare och provledare har alltid tagits i anspråk när det gällt Skallkuntävlingar och Landskamper.

Kassörsjobbet under SFN:s tidiga år var inte precis någon dans på rosor. Det fattades alltid pengar och finanserna kan nämnas liknas vid Svenska statens. Det gångna årets utgifter betalades med det innevarande årets medel, och alla pengar gick bokstavligen ur hand i mun. Det var framförallt Landskampen som stod för svinnet.

Till slut satte Ake stopp. "Ni kan gärna skicka räkningar, men jag betalar dom inte" är ett av hans klassiska uttryck.

Med hårda nypor gick det att rikta upp ekonomin. Landskampsutgifterna överflyttades på hundägarna och sparsamhet i övrigt tillsammans med en stadig medlemsökning, gjorde att det inte var ett alldeles tomt kassaskrin som Ake i våras överlämnade till sin ersättare, Sture Persson.

Det kändes säkert mest roligt för Ake.

Även styrelsearbetet i övrigt har Ake utträttat ett stort jobb. Aldrig varit rädd att säga sin mening, men alltid också den förste att acceptera resultatet av en votering, även om han råkat hamna på förlorarsidan.

Rak i sina åsikter, orädd, samarbetsvillig och lojal mot klubben har Ake varit en stor tillgång. Frågor han särskilt engagerade sig i var manhöjdsfrågan för norrbottenspetsen och älgprovsfrågan.

När mankhöjden i rasstandarden utan vidare skulle höjas i slutet på 70-talet lyckades Ake i stort sett ensam sätta stopp för planerna. Ake menade att en sådan justering inte bara kunde göras helt utan vidare, utan frågan måste först diskuteras och prövas noga.

Så blev det.

När nu mankhöjden alldeles nyss ändå justerades vet jag att Ake accepterar.

I älgprovsfrågan vet jag däremot att Ake inte blev nöjd. Han hade helst sett att provordningen i SÄK:s regi fått fortsätta. A andra sidan tror jag inte heller att Ake gråter sig

till sömns på kvällarna för att det blev som det blev. Hans egen uppfödning har i alla fall alltid haft den skällande fågelhunden som målsättning.

Just turena i älgprovsfrågan kom att belysa Akes karaktär som föreningsmänniska. Trots att debatten ofta gick het kunde Ake efter klubbslaget och under en ny punkt på dagordningen sakligt och lugnt överlägga om en helt annan sak med sina tidigare meningsmotståndare.

Sånt inger respekt, både för människan och för åsikterna. Och om älgprovsfrågan drivits av enbart medlemmarna av Akes sort, hade inte utgången varit så given.

1975 erhöll Ake SFN:s Guldnål för sina insatser. Den kan bara erövras en gång och är SFN:s förnämsta belöning. Av naturliga skäl kunde det därför inte bli en ny Guldnål åt Ake i Kalix. Det blev ett par ljusstakar istället. En åt Ake och en åt Ingrid.

SFN är dom båda skyldiga ett stort tack.

Och det är ändå en tröst att kärnfuran i Satter ännu står kvar, även om dess sus inte längre hörs så tydligt i klubben.

Bernt Karlsson

Isku fick sju valpar!

Medan klagomuren ljuder från svenska sidan om valpbrist och för få valpar i de kullar som ändå trots allt kommer till världen, har följande bild inkommit till Ståndskall från Väinhö Rautio i Pyhäjoki i Österbotten. Den visar hans tik Isku SF 131768/81 som i våras nedkom med inte mindre än sju valpar. Tre av dessa har fö hamnat i Sverige.

— Det blev två tikar och fem hanar, skriver Väinhö i sitt brev och konstaterar att alla var vålskapta och kraftiga.

□ Isku och hennes rekordkull — sju valpar.

Foto: Iris Rautio.

Från lokalklubbarna ...

Nedre Norrbotten

av THORE ÖHGREN

Vid utställningen i Arvidsjaur den 9/5 inträffade det för första gången i lokalklubbens historia, att norrbottenspetsarna utgjorde den breda massan. Tidigare år har alltid finnspetsarna varit dominerande till antal. Men nu är den trenden bruten.

Domare Rolf Lundman skipade rättvisa på ett föredömligt sätt. Den detaljbekrivning som lämnades, var så utförlig att även en förstagångsbesökare kunde känna sig hemma vid utställningsringen. Till hjälp fanns två duktiga ringsekreterare, Vera Laestander och Sigrid Grahn.

Norrbottenspetsarna var genomgående av mycket god kvalite. BIR-segraren Akes Kicki var också i mitt tycke den lysande stjärnan. Men en värdig motståndare fann hon i hanhunden Chang, som blev Bim. Ägare Erland Brännström, Malå. 1:a pris med HP i avels- och uppfödarklass erhöi Akes kennel, Lansjärv. Ägare till Kicki är förresten Hans och Charlotte Carlberg, Norrfjärden.

I finnspetsringen tog Pikun Taru hem Bim-segern efter hård konkurrens med två andra tikar. Nämligen Melissa, ägare Georg Sandström, Arvidsjaur och Akka ägare Carina Öhman, Överkalix. Samtliga tre tikar erövrade cert. Därmed är Akka S DCH. Ägare till Taru är Gerdt Laestander, Arvidsjaur.

Än en gång visade Ukkos Penu att gammal är äldst. När slutomgången var genomförd stod den gamla kampen ensam kvar i ringen med Bir och Big-vinst. Trots en aktningssvår ålder kan han än i dag mäta sig med yngre konkurrenter. Det är ett fåtal förunnat att bli ägare till en sådan hund. Stig Brännvall, Överkalix är att gratulera.

Västernorrland/ Jämtland

av ENAR ASPHOLM

Spaltutrymmet för vår lokalklubb vill jag denna gång använda för att lämna en del uppgifter från lokalklubbens årsmöte, som hölls på Hullsta Gård i Sollefteå den 27 februari.

I konkurrens med VM-femmilen på skidor i Holmenkollen är det bara att konstatera att intresset var i skralaste laget — endast elva personer hade infunnit sig.

Ny ledamot i lokalklubbstyrelsen, i stället för avgående Folke Söderberg, blev Olle Hedin, Sollefteå.

Styrelsen består därmed under 1982 av följande personer: Egon Lundgren, Bredbyn, ordförande. Ledamöter: Enar Aspholm, Svenstavik, Rune Rytterstedt, Kramfors, Olle Hedin, Sollefteå och Karl Anders Lindberg, Strömsund. Styrelsesuppleanter: Karl Anders Svensson, Junsele och Staffan Brandelius, Svenstavik.

I valberedningen för nästa årsmöte, som hålls i januari 1983, ingår: Petrus Johansson, Långviksmon, P.G. Johansson, Ange och Ernst Andersson, Sollefteå. Petrus Johansson är sammankallande.

Årsmötet beslöt att utse Olle Hedin, Sollefteå, att ansvara för de av lokalklubben arrangerade hundutställningarna under året, med befogenhet att kalla intresserade och

lämpliga klubbmedlemmar, på och i närheten av de orter där hundutställningarna arrangeras, till hjälp.

Medlemsavgiften fastställdes till 85:— kr per medlem för 1982. Domararvode för jaktprov på fågel fastställdes till 50:— kr per prov. Startavgiften vid jaktprov, både utlysta och övriga öppenklassprov, fastställdes till 75:— kr, inklusive domararvode. Hund som går sitt första öppenklassprov startar gratis, dock betalar hundägaren domararvode.

Kennel Urbergets Vandringspris, för bästa resultat på jaktprov 1981, erövrades för andra året i rad av Egon Lundgren med Laika, som nådde maximala 50 poäng för två första pris i elitklass.

När det gäller höstens jaktprov i lokalklubbens regi hänvisas till särskild annons i detta nummer av Ståndskall.

God Jakhöst 1982.

Värva tio medlemmar — vinn en kniv!

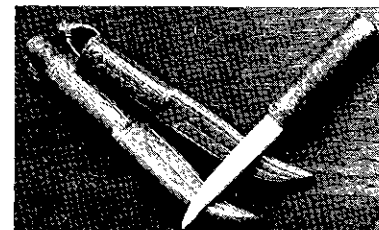
Ett enkelt sätt att skaffa sig den populära "Tjäderkniven" är att värva tio medlemmar. Alla medlemsvärvare, som uppfyller detta krav, får en kniv i bonus. Värvarknivarna utdelas i samband med fullmäktigemötet varje år.

Medlemsvärvningen går till så här:

Varje värvad medlem anmäles till respektive lokalklubbsskassör. Så snart den värvade medlemmen inbetalt medlemsavgift, gör lokalklubbsskassören en anteckning på kortet "värvad av ... osv".

Varje år rapporterar sedan lokalklubbsskassörerna till

Egon Grubbström
PI 2009
950 94 Övertorneå

□ Tjäderkniven — av Emil Lindbergs berömda tillverkning.

vilka medlemsvärvare som uppfyllt fordringarna för en värvarkniv.

Rapporten från lokalklubbsskassörerna ska avse vilka medlemmar som värvats samt lokalklubbstillhörighet. Tio medlemmar ger en kniv, tjugo två knivar osv. Värvningstiden är inte begränsad, så det går bra att samla ihop till en kniv genom flera års medlemsvärvning.

Fyll bara i nedanstående blankett, eller kopiera den om Du inte vill klippa sönder tidningen, och skicka in den till din lokalklubbsskassör!

Värvare	namn:
	adress:
	lokalklubb:
Värvade medlemmar	namn:
	lokalklubb:

Vänner till slutet

av HANS SJÖLUND

En vårdag i mitten av maj. Vi vandrar över den sandiga slättheden längs en kärrväg. En humla flyger yrvaket brummande mot de blommande sälgnarna vid bäcksnåret. Påtagliga tecken om nalkande sommar. En bit längre fram, höjer sig några tallar över den övriga plantskogen.

Där är platsen!

Det återstår knappt hundra meter för min Vän. Han är snart elva år, hårt sliten i jaktskogen under sina älgskall och med jaktiver så stark att dagen alltid var för kort för att släcka energin.

De senaste åren har sinnena tappat sin skärpa och som husse känns det vemodigt att se hur hörsel och vaksamhet försvinner medan sömnlusten ökar vartefter. Tandsten gör andedräkten dålig och en trasig kindtand ger måhända tandvärk.

Husse har tagit geväret över axeln och jaktkopplet är hakat i halsbandet. Något har vaknat hos den annars, numera makliga hunden. Svansen har krökts i en plugg knorr över ryggen, nosen tätt över marken söker spår.

Det har rätt en konflikt inombords hos mig. Kan jag verkligen själv ... Men nu är jag helt klar över beslutet. För mig känns det nu rätt, att det är jag som följer honom till slutet. Jag vill inte undandra mig ansvaret — överlämna honom till någon annan ... Visst känns det svårt — och det ska vara svårt. Från det han var fem veckor har vi hållit ihop, en särpräglad enmanshund blev det.

Nu är vi framme vid de större träden. En skiva torkat kött faller mot den lavbeklädda sandmarken. Doften hejdar honom och med sänkt huvud finner han vad nosen känner.

En blixtrande knall sänder honom bortom denna världens jakter, dofter och sömn, in i den eviga vilan.

Där på platsen, på den sandiga hedens kulle, får han sin grav.

Med halsband och koppel i handen går jag in genom ytterdörren, slänger sakerna på hallgolvet innan jag når köket. Där står Vivian och stökar med disken. Våra blickar möts. "Kunde han inte fått en liten tid till".

Kopplet rasslar över tröskeln. Morrande, stretande kommer Perro, den nu två månader gamla Ukko-valpen med läderremmen mellan tänderna. En ny valp, ny kontakt, nya förhoppningar.

Perro kom att första sommaren ha en kanin som kamrat i hundgården. Om Perro lärde sig något av kaninen vet jag inte (han försökte ibland äta råa grönsaker) men kaninen lärde sig i alla fall att morra när någon nalkades hans matskål.

Med nedärvda jaktegenskaper lärde Perro sig rätt snart att genomsamt med husse, söka komma åt villebråd. Första tidens fågellektioner gick bra, men en och annan älg kom väl också emellan. Då älgarna ställdes bra av honom blev han också använd som ståndhund vid några tillfällen, men 70-talets ko-förbud och därtill glesa älgstam och en samtidigt starkt uppgående fågeltillgång, gjorde att älgjakt med honom upphörde. Till fromma för fågeljakten. Detta efter en händelse under älgjakt, då Perro flera gånger under dagen skällt fågel och så till sist funnit två tjäderhönor som trätat tre meter upp i en sälg. När jag kopplade honom för att ta honom därifrån, kved han jämmerlikt, gav harmsna skall och sökte få mig att begripa att däruppe fanns något mycket intressant. Då inget annat hjälpte, bet han tag baktill stövelhälen och utlät sin besvikelse över den husse som just han hamnat hos. När jag kom fram till jaktkamraterna vid rastplatsen sa jag "Nu är det slut med älgjakt för oss. Den första fågel som Perro hädanefter skäller, den skjuter jag".

Året efter deltog Vi i jaktprov och där fick Perro fina placeringar och vad viktigare var, starka lovord av kunniga jaktprovsdomare.

Sedan följde år av glädjerika jaktupplevelser tillsammans. Ofta endast han och jag men ibland var också någon god vän till mig med och fick uppleva mästaren i sin miljö.

Men åren gick fort och tiden från den dag jag med bil hämtade honom som valp från Brännmyra till denna dag — snart tolv år — har gått som ett susande penndrag när jag ser tillbaka.

Jag har ofta tänkt att när min pojke blir större så kan jag berätta för honom hur duktig Perro var i jaktskogen. Men det behöver jag inte göra längre. Perro hann själv visa vad han kunde trots att han i höst var på sitt tolfte år. När David, som är på sitt åttonde, fick följa med på en friluftsdag, spelade Perro upp hela sitt register, trots sin grav nedsatta hörsel. Det började förresten förra hösten. En eftermiddag med varmt solskensväder ville David följa med på en jakttur. Jag valde en skön hed med vacker timmerskog och stigar som genomkorsar terrängen. Nu var ett gott tillfälle att som kunnig jägare, visa sonen hur man med vunen erfarenhet skördar ur skogens salar. Som ur sagans värld sprang upplevelserna fram. Bara en kort bit från bilen fick vi se en stor uggla, en lappuggla, som vi fick studera genom kikarsiktet och jag berättade hur sällan man ser sådana och att dom är fridlysta numera. Strax därefter kom en duvhök flygande och slog upp i en talltopp. Nu hördes hunden ge ett par skall längre bort och en rippgubbe kom som en flygande tunna rakt mot oss. Jag provade ett skott, — utan verkan. "Du bommade ...". Hunden försvann efter ripan men vi fortsatte vidare längs en stig för att senare vika av efter en rågång.

Där kom en tjädertupp flygande med Perro strax efter. Tuppen slog i träd väl synlig för både mig och David. Snabbt gavs en gest, att han måste stanna, studsaren mot axeln samtidigt som jag gick ned knästående, siktade och sköt ... bom. Fågeln lyfte men flög i riktning mot oss och satte sig på nytt. Nu i en tall endast sextio meter ifrån. Ett rungande skall, jag siktade och sköt fristående ... en bom ... Tjädern hoppade ut ur tallen och försvann på glidande vingar över den närbelägna myren.

Perro sprang tillbaks upp till platsen där han funnit den första fågeln och kom efter en minut med en ny tupp. Det blev nytt skall på nära håll, ... Pang ... och.

— Pappa! Du bommade igen!

— Ja, ja, men nog är det väl för

Jag försökte verka lugn och oberörd men i huvudet malde: Vad har jag gjort alla skogens makter som precis idag, nekar mig att få visa hur det ska gå till! Jag hade lyckats förr med svåra skott. Allt det här hade hänt under bara en knapp timmes tid.

"— Jag tror det får räcka för idag nu. Kom så går vi tillbaka mot bilen och åker hem!"

Varken David eller Perro visar någon påtaglig besvikelse, det är bara jag som känner harm över det snöpliga förloppet. Jag som trott att jag lärt hunder jaga, hade nu också tänkt lära den andra "valpen" hur man gör.

— Pappa ... om jag följer någon fler gång, då vill jag ta pilbågen med mig. Tror du jag hade prickat den sista, den som kom så nära ...

Vad svarar man på en så stillsam önskan och troskyldig fråga.

Ja, det var förra året det, men för en del kan minnet sitta i hela livet ...

Jag hade planerat att även i år, göra en jakt och friluftsdag tillsammans med David. Perro var naturligtvis med, men han var nu nästan helt döv. När vi gått en bit upp på en sluttning med blandskog hörde jag hur mesarna — tallitorna — kvittrade livligt i ett snår. Nu David, nu ska du få se ... Snart hittar vi en järpe. Småfåglarna berättade för mig att som sett en järpe i närheten. Nu måste vi vara försiktiga medan vi sakta söker oss framåt. Och där, ... snett framåt uppåt höger hör jag järpkvitter, och i ögonvrån ser jag en järpe spatserande längs en

tallkvist. Pang ... och järpen faller genom kvistarna till marken. Mesarna kvittrar livligt igen och snart finner jag den andra järpen, ett nytt skott ... och först då, sedan järpen börjat falla upptäcker David den. Sen dröjer det en stund innan vi för tredje gången ser mesarna i en kvittrande lekfull fjärilsdans ifärd med att söka sin föda. Även här finner jag en järpe som också den faller i skottet.

— Hur kan du se dom, pappa?

— Vad säger fåglarna, ... är det sant att du förstår?

— Jo, dom säger: "se där, se där" ... eller: "den är här, den är här ..." Dom berättar för mig vad dom sett.

Det har hänt när jag sparat hare, att dom kvittrande berättat "den är här, den är här" och då har man fått vara påpasslig, för ofta har haren legat i närheten.

— Men hur kan du förstå vad dom säger?

— Det är inte så svårt som du tror. Nog har du väl hört hur dom kvittrande varnar varandra när dom upptäckt en katt i skogen ... eller hur dom ropande skvallrat att dom hittat mat, och på våren sjunger dom av glädje över att det ska bli sommar igen. Dom känner också på sig när det ska bli oväder.

— Ja sånt, men när dom bara pratar ...

— Om du är ute i skog och mark så ofta du kan, då ska du se att du till slut inte bara förstår vad fåglarna säger, utan mycket av vad hela naturen har att berätta.

— Ja, nog är du bra att se järpar och fåglar som sitter i träd, men pappa, du borde träna prickskjutning, för minns du förra gången ... Du bommade tre gånger! Förresten jag vill hellre fara dit där vi var då — och jaga tjädrar. Dom syns bättre. Och då vill jag skjuta en också ...

— Nog kan vi flytta oss till det andra stället, men först ska vi rasta.

Vi gjorde en härlig brasa av prima tjärstubbbar, sotade lite korv och åt upp den övriga matsäcken, blandad med tjärsmakande varmkorvar. Sen sköt vi prick med fågelstudsaren mot en stubbe, och några hål blev det väl i korvburken, som utgjorde träffpunkten. Därefter iväg till samma hedar, samma stigar som förra året. Perro ivrigt iväg längs stigen, upp mot några kringströdda klippblock som bildar skuggiga gömslen. Där börjar han skälla. Vi går framåt några meter, då vi får syn på en gammal tjädertupp som kommer flygande mot oss och slår i strax under toppen på en femton meters timmertall. Jag siktar och skjuter omedelbart. Tjädern slår ut med vingarna men blir sittande kvar på grenarna. David viskar hest att det var han som skulle skjuta ... Jag laddar om, osäkrar, ger honom gott stöd, och David skjuter! Pang.

— Jajamen David! Du fick den!

— Var är den, jag ser den inte.

— Kom, kom vi ska gå fram och se efter, den är död men den har fastnat på kvistarna.

Där ligger den med utslagna vingar, tolv meter upp i den glansbarkliga timmertallen, på en frodig tallgren.

— Hur, ska vi få ner den?

— Jag ska försöka klättra upp efter den.

Samtidigt som jag sagt detta, insåg jag att det var 30 år och 20 kilo för mycket till att detta skulle lyckas, men nu måste jag visa att jag ämnade fullfölja tanken. Väl fem meter upp tog både krafter och förhoppning slut och jag lät mig villigt glida ner längs den glatta stammen.

— Pappa, försök en gång till, du var nästan uppe vid de första kvistarna.

— Nej, Vi ska hämta en yxa och hugga slanor ...

Perro skäller fortfarande upp vid klipporna och jag vill att han ska vara med när vi tar ned tuppen så jag ropar och lockar på honom.

— Perro, kom därifrån ... Vi har tjäder här ... i trädet, dövnicke, kom nu, kom Perro!

Jag går närmare för att han ska höra.

Då, — ett brakande vingslag och en gammeltupp till kommer flygande rakt över mig där jag står tomhänt ...

— Pappa såg du ... en tjäder till.

— Ja, ja ... jag såg.

Perro förföljer och försvinner nedåt heden.

Nu David ska du få se, jag ska skjuta av kvisten med en älgkula. Jag ska ladda med en blyspets som sprängs när det tar och då går kvisten av.

Sittande, med stöd mot knäna skjuter jag mot den grova tallkvisten som splittras och går av. Kvisten och tjädern faller men lägger sig tillrätta på en grövre kvist nedanför och tjädern vilar nu ännu säkrare, på dubbla resårer.

— Nu måste vi hämta yxan från bilen, så att vi kan hugga slanor att stöta ned tjädern med. Men först ska vi se vart Perro tog vägen.

Efter en kort vandring hör vi Perros, av ålder slitna och hessa röst. Han sitter och skäller framme vid stigkröken. När han ser oss springer han snett bortåt, uppåt och börjar skälla under ivriga svansviftningar. Jag förstår ännu inte men går i riktning mot hunden, då först en tjädertupp, sedan en till som flyger ifrån de träd i vars närhet han nyss gett skall. Samtidigt upptäcker jag den fågel, en tjäderhöna, som Perro nu skäller men av all uppståndelse och vingflog, så lyfter också den. Hunden kommer tillbaka och provar några skall mot de träd där tupparna suttit.

— Pappa, det har varit flera fåglar idag, och vi har bara fått en och den har jag skjutit, men den sitter ju fast.

— Ja, jag vet!

— Nu ska jag gå och hämta yxan och sen går det bra.

Det blev ett drygt arbete att hugga tallslanor och knyta ihop så att dom kunde nå genom grenverket upp mot tuppen. Med rörelser som liknade klockarens fick jag till slut träff och tjädern föll med en plaskande smäll mot marken.

David skulle bära den till bilen genom att hålla den i halsen, men det blev för tungt. Det går lättare att hålla i fötterna påstod han och så försökte han igen en liten bit.

— Vad tung den är, jag orkar inte, du får ta den.

— De' var tur att jag sköt, vi fick en i alla fall.

Om hunden fanns inget förklenande att säga idag — heller.

— Pappa får väl försöka fler gånger ..., kanske till sist ...

Det är otroligt hur slit-tåliga dessa finnspetsar är. Den förra, Pökös Nalle, älskade att ligga ute i hundgården om än rimfrostbelupen och i lufttemperatur av — 30° . Han visade alltid ovilja att komma in i den torra rumsvärmen, och sökte sig helst till ytterdörrens närhet.

Jag kan inte minnas att den hunden någonsin var sjuk. Likadant med Perro, slitstark och frisk. Enda tillfället då veterinär besöktes var i höst, då jag ville fråga om lämpligheten av att jaga med honom. Han hade då uppnått sina dryga 80 år efter mänskliga jämförelser.

Anledningen var det som hände under en jakttag i september. Jag hade skjutit en tjäderhöna undan ett fint men viskande skall och i glädjen över den fallna fågeln blev han så upphetsad att blodtrycksförändringar uppstod varvid han till slut stannade med ett sömnigt uttryck i sina ögon, för att strax falla framåt, till synes avsvimnad. Så var det slutet för Dig, tänkte jag och höjde geväret för att sätta definitivt punkt.

Då reser han sig igen, tittar lite förvånat på mig men knorrar strax upp sin svans och går ut på nytt sök. Efter detta beslutar jag att avbryta jakten. Under färd mot bilen kontrollerar jag nogga var hunden är och hur han betar sig.

Det jag upplevt under de senaste minuterna visar på den stora skillnaden i psyket hos en människa och i det här fallet, hunden.

Efter ett yrselanfall skulle en människa känna oro, ja ångest inför vad som förestod. Men inte hunden! Som ur en skön "tupplur" uppstigen gick han ut på ett nytt sök med samma glädje och målsättning.

Det är gott att kunna tänka, förmedla och lagra kunskap, men djuren lever lyckligare i sin aningslöshet, sin omedvetna tillvaro.

Men Bo, veterinären som undersökte Perro, tyckte att han borde få fortsätta sin jakt. Allt kan visserligen hända då hunden är så gammal, men han lider inte av något som hindrar skogsvistelse. Dessutom verkar han ha prima kondition och både Du och hunden tycker nog det är trevligast att vara i skogen på hösten, så varför inte ... Toncellerna lite inflammerade, ... ska skriva ut några tabletter.

Men mot slutet av hösten tilltog andningsbesvären med åtföljande kräkningar och kvällarna i hemmets torra elvärme verkade ibland särskilt kämpiga.

Det är nu november. Ett tunt snötäcke beklär marken. Perro sitter på pläden i baksätet, men hoppar genast ut ur bilen när jag lockar. Vi går på en tilltrampad basväg som här och var korsas av något spår. Alla blir undersökta av hundnosen. Ater känner jag falskheten — hur jag planerat — men förnuftet hjälper mig inse att det är dags.

Varför skall allt vara nedbrutet, varför skall allt det vackra ha skingrats innan man av humanitet ändrar ett destruktivt förlopp. Perro kommer springande tillbaka mot mig. Jag pratar några ord med honom. Ett par sockerbitar och annat gott faller i den lösa snön. Säkringen förs framåt, händerna hårt om kolven. Där ligger han nu, för evigt bortom. En ryckande viftning med svansen får mig att tänka på Frans G. Bengtssons "Röde Orm", där en dödsdömd lovar vinka med handen efter hugget om det är gott att vara där han hamnar. Detta är det definitiva avskedet. För människor finns hopp om himmel och återförening, — men vad finns för hundar — om än aldrig så omtyckta. Knappast himlar. Men man får inte glömma att det är människor som bestämt att det är så. Människan i all sin klokhet. Men jag drar mig till minnes en gammal from man som var slaktare i hembyn. Alltid efter det grisen fått kulan genom sitt huvud, gjorde han korstecknet på grilsens panna, varför ...?

Tre gånger har jag varit särskilt mån om att träffa rätt. Tre fyrfotavänner har jag följt till vägens slut ... Ännu känner jag trycket över bröstet, den osynliga bördan på mina skuldror ... Jag sätter mig ned. Mänskligt att döma, kan jag hinna med två avsked till. Sen börjar det bli min egen tur.

Vad vore då högre och bättre än att få gå där aningslöst med min husbonde och Herre och helt tvärt träffas av en åskvigg som sänder mig till den doftande jorden. Så under det att ljuset bleknar, höra den viskande rösten mellan bergen som lovar att det var av omsorg och kärlek som allt detta nuet ändades. Känna en hand som smeker min kind och min klädnad. Kanske också en tår som faller på marken invid, ifrån den som hållit mitt liv i sin hand.

Jag går till bilen hämtar den rödrutiga pläden, går tillbaka till platsen, där jag låter Perro vila på och höllas av denna hans omtyckta plagg. Här ligger nu trohet och mod luktsinne och hörsel, snabbhet och kondition i ett enda muskelknippe, — försvunnet, ja allt tillända.

Men ändå inte Allt!

Ty likväl som Tornedalens Jack och Ukko har levt i generna hos Perro, likväl skall Perro leva genom sin, måhända sparsammare avkomma. Där finns Impi och Junior och några som ännu inte riktigt hunnit fram.

På stumma ben återvänder jag mot bilen.

... "Du har redan valt ser jag", sa Rune.

Jag hade lyft upp den valpen i hundgården, som kommit emot mig helt kavat.

"Han tog Perro ... då skickar vi Pompe till Värmland".

Under bilfärden hem låg åtta-veckors valpen tätt intill mig på bilsätet, mån om att känna min värme ...

Jag öppnar bildörren, sätter mig tillrätta bakom ratten, plötsligt tolv år äldre.

Några ripor flyger upp framför bilen och lyfter över de ännu låga plogkarmarna.

Ripor på vägen!

Då blir det troligen oväder!

Fotnot: Perro i ovanstående berättelse är identisk med Ukkos Perro S-14915/70 e. Tornedalens Ukko u. Aljo Pörri ue. Riku. Trots fåtaliga jaktprovstartar finns Ukkos Perro med i statistiken över svenska topphundar. 1974 blev hunden landskampsvinnare och Nordisk Mästare i Arvidsjaur. I den senast publicerade täckhundslistan (1981) intar Ukkos Perro tredje plats med 35,3 avkommepoäng. Ukkos Perro hade per den 31/12 1980 17 registrerade valpar undan sex mödrar. Hans främsta avkomma är Int & Nord UCH, S & SF JCH Ukkos Ukko J:r S-28140/76.

□ Ukkos Perro och Hans Sjölund efter landskampsvinsten 1974 i Arvidsjaur.

Stor dag för P-A Frohm i Storuman

Storumanutställningen lördagen den 17 april blev en sevärd tillställning i soligt men blåsigt väder. Katalogen omfattade 70 nummer och nobs- och finnspetsringarna var ungefär lika stora. Domare var Henrik Lövgren, Umeå och arbetsgruppen bakom utställningen hade plockat fram ett prisbord av nästan finsk klass.

P-A Frohm sken i kapp med solen — och det hade han anledning till. Från hans uppfödning plockades både Bir- och Bim-vinnaren bland nobsarna. Bir-et knep Skott-S 10137/81, ägare Bo-Lennart Gideonsson, Storuman. Bim blev Tina S-10138/81, ägare Lage Fridsson, Bjurholm. Båda dessa förnämliga rasrepresentanter produkter från kombinationen Akes Rulle-Silva. P-A Frohms varumärke bar också cert-vinnaren Chang S-29628/78, ägare Erland Brännström, Malå samt ytterligare fyra 1:a pristagare som tillsammans hjälpte P-A att visa upp en strålande uppfödargrupp, som givetvis belönades med hp. Eftersom alla hade N UCH Silva S-17533/75 som mor blev det också hp i avelsklassen.

Utställningens stora överraskning kom i finnspetsringen, där unghunden Tikko S-40926/81, ägare Herbert Axelsson, Lycksele som placerade sig före S & N UCH Pello S-28305/79, ägare Carina Öhman, Överkalix i hanhundsklassen och sedan slog Carinas formtik S JCH Akka S-48761/77 — som f ö tog sitt andra cert på vägen till utställningschampionatet — samt slutligen även besegrade nobsarnas Bir-vinnare Skott i Bis-tävlingen. Så rakt upp mot stjärnorna kan även förstagångsutställare vandra!

Följande hundar fick hederspris (hp):

Norrbottenspets

Chang S-29628/78, äg E. Brännström, Malå 1 ökl, 1 skl, cert, ck, 3 jkl, 4 bhkl.
Skott S-10137/81, äg B-L Gideonsson, Storuman 1 ökl, ck, 1 bhkl, Bir.
S UCH Akes Björn S 91/77, äg F Finnemore, Malå 1 chkk, ck, 2 bhkl, 1 jkl.
S & SF UCH, S JCH Akes Rulle S-8043/76, äg R Lundgren, Malå 2 chkk, ck, 3 bhkl, 2 jkl.
Tina S-10138/81, äg L Fredriksson, Bjurholm 1 ökl, ck, 1 btkl, Bim.
Akes Kicki S-8061/76, äg H & C Carlberg, Norrfjärden 1 ökl, cert, ck, 2 btkl, 1 jkl.

Finsk spets

Pekku S-39458/81, äg B-O Ellingsson, Näsåker 1 ukl, 2 ukk, hp, ck, 3 bhkl.
Tikko S-40926/81, äg H Axelsson, Lycksele, 1 ukl, 1 ukk, hp, ck, 1 bhkl, Bir.
Chicko S 28310/79, äg K-A Norberg, Norrfors 1 ökl, ck, 4 bhkl.
Mikko S 59766/77, äg P-A Malmström, Åsele 1 ökl, 1 skl, cert, ck, bhkl, 2 jkl.
Sippe S-33334/79, äg T Henriksson, Lycksele 1 ökl, 2 skl, cert, ck, 3 jkl.
Zorry S-28311/79, äg T Nilsson, Vännäs 1 ökl, ck.
S & N UCH Pello S-28305/79, äg C Öhman, Överkalix 1 chkk, ck, 2 bhkl, 1 jkl.
Tuuli S-29596/81, äg T Karlsson, Blattnicksele 1 ukl, 1 ukk, hp, ck, 3 btkl.
S JCH Akka S-48761/77, äg C Öhman, Överkalix 1 ökl, 1 skl, cert, ck, 1 btkl, Bim, 1 jkl.
Nord UCH Jokan Lulu SF-53850/76, äg L Öhgren, Vännäs 1 chkl, ck, 2 btkl, 2 jkl.

Inför länskampen

Länskampen mellan Vasa kennelsdistrikt, Keski Pohjanmaan kennelpiiri och SFN/Västerbotten går den 4-5 september i närheten av Jakobstad. Länskampsledaren Ruben Söderlund meddelar att tävlingen kommer att gå som eftermiddagsprov på lördag och förmiddagsprov söndag.

Varje lag deltar med sex hundar, inga s k reserver. Direkt uttagna för SFN/Västerbotten är de sex främsta från klubbmatchen i november i Hörnefors. Det är Riika, ägare Bertil Holmström, Lycksele, Tjädermarkens Jehu, ägare Börje Vinka, Gardvik, Bittja, ägare Leif Öhgren, Vännäs, Mirka, ägare Kjell Rosberg, Sorsele samt nobsarna Akes Rulle och Akes Björn, ägare Rolf Lundgren respektive Frank Finnemore, båda Malå.

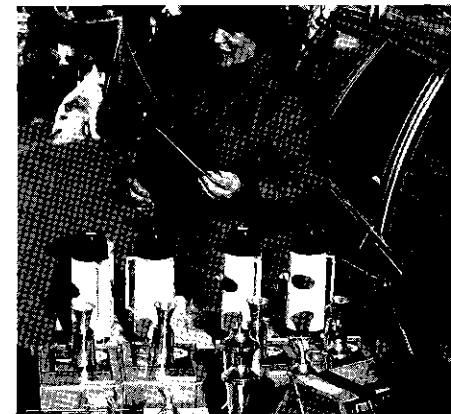
I händelse av återbud har styrelsen för SFN/Västerbotten beslutat att vakansplatserna ska tilldelas hundar tillhörande medlemmar i SFN/Västerbotten med högsta jaktprovsresultat i övrigt under provsäsongen 1981, varvid även jaktprov i Finland får inräknas. Ett första pris i öppen klass motsvarar 60 poäng i elitklass.

Personlig inbjudan kommer att utsändas till berörda hundägare.

Trots att länskampen går helgen före älgjakten fungerar båtförbindelserna utmärkt. Det går att åka från Umeå till Vasa på fredagkväll den 3 september 08.00 eller 18.00. Man är då framme i Vasa 13.00 respektive 23.00 (lokal tid). Tillbaks åker man söndagkväll klockan 19.00 och är då i Umeå 22.00 (lokal tid).

□ Storumanutställningen slutade bra för P-A Frohm, men den började inte illa heller. Den här charmerande avkomman till Akes Rulle och Silva placerade sig etta i valpklassen.

□ Det fina prisbordet höll nästan finsk klass.

□ Bir-tävlingen bland finnspetsarna stod mellan Carina Öhmans Akka och unghunden Tikko, ägare Herbert Axelsson, Lycksele. Domare Henrik Lövgren (i mitten) satte den sistnämnde som segrare.

□ Fastän Akes Rulle fick se sig slagen redan i championklassen av sin trätobroder Akes Björn, ägare Frank Finnemore, Malå, kunde Rolf Lundgren med stolthet låta honom paradera som far till både Blr- och Bim-vinnarna. Till vänster Tina, ägare Lage Fridsson, Bjurholm och till höger Skott, ägare Bo-Lennart Gideonsson, Storuman. Tina och Skott har också gemensam mor — P-A Frohms Silva.

Några synpunkter på våra provregler

av STAFFAN FORSSLUND

Varhelst hundintresserade jägare träffas, uppstår gärna diskussioner kring jaktprovregler. Ofta har de olika synpunkterna fog för sig, bara det att man för diskussionerna utifrån olika utgångspunkter.

Här i Sverige får vi ändra reglerna högst vart femte år och våra nuvarande regler fastställdes att gälla från och med 1 juli 1978 och femårsperioden är alltså slut 30 juni 1983.

Önskar vi vissa ändringar, men inte kan precisera dem, kan vi begära att få hålla reglerna "Öppna" i exv. ett år. Så har stövarklubben förfarit under en period, då de samtidigt fört en debatt om hur deras framtida provregler bör utformas.

Jaktproven för skällande fågelhundar har här i landet utvecklats från början med de dåvarande finska provreglerna som bas. De var då allmänt hållna, och gav prisdomarna ett mycket stort ansvar vad gällde tillämpningen. De påminde närmast om de regler, som idag gäller för älgprov.

Denna typ av regler kräver domare med mycket stor praktisk jaktlig erfarenhet, och det visade sig snart, att denna erfarenhetsbakgrund var hart när omöjlig att finna i önskvärd omfattning, då jakttiderna före 1960-talets början varit för korta.

Därmed föddes tanken på våra nuvarande regler. Grundtankarna var framförallt två:

1. Domarnas fria skön skulle minimeras i mesta möjliga utsträckning. Det skulle göra det lättare att rekrytera och utbilda väl fungerande domare. Hörsekonstaterade ståndsfall och markeringar togs bort. I stället infördes begrepp som: Tid, antal, sträckor.
2. Det skulle — rent teoretiskt — vara lika svårt att erövra ett givet pris oavsett fågeltillgång. Därmed föddes förhållandet: Antal fåglar — antal arbeten.
3. Den förädlade skällande fågelhunden skulle ha en uttalad fördel. Det vill säga de hundar, som stannade och lyssnade, sedan de sprängt en kull, innan de fullbordade fullföljandet och började skallet. Därför kom en fågelkull eller flock att räknas som tre fåglar.

Vissa finslipningar har gjorts efterhand. De viktigare torde ha varit att "Uppträdande vid skall" ersatts med "Förmåga att under skallgivning kvarhålla fågel"; en noggrannare precisering av förföljandet och sökets uppdelning i fart och rutin.

Reglerna fungerar idag tillfredsställande ur klubbens synpunkt, med en mycket krävande elitklass, där det bästa jaktmaterialet gallras fram, för att senare testas i aveln och under denna en enklare öppna klass till grund för avkommebedömningen.

Första pris i elitklass motsvarar f.n. i svårighetsgrad för finska spetsarna samma prisvalör för hamiltonstövarna, vilket är bland de hårdaste i branschen.

Den öppna klassen motsvarar närmast älgproven och jaktproven för drever i svårighetsgrad.

Dessa faktum innebär att vi inte är nödgade att vidta några ändringar för att ändra svårighetsgraden.

Behov av justeringar

Ur domarsynpunkt ökar däremot behovet av vissa justeringar. Till en början, då vi hade en domarkår med erfarenhet av en helt annan typ av regler, fungerade våra nuvarande helt tillfredsställande. Likaså om domare har erfarenheter av prov inom andra jaktformer. Men ibland har jag lagt märke till sneda tolkningar och tillämpningar hos domare, vars enda erfarenhetsbakgrund av hundsport och provregler är vår.

Detta förhållande avslöjar inte bara brister hos reglerna utan även i såväl rekrytering som utbildning.

En annan synpunkt som kan motivera vissa justeringar är hundägaren. Eftersom reglerna bestämt låser fast vissa situationer och förhållanden som fågelantal-kvarhållanden; fågelantal — markeringar etc, oavsett yttre omständigheter, kan hundföraren, utifrån det väder som råder under provomgången och sin egen hunds förväntade kapacitet, bedöma förtjänsten av ytterligare fågelkontakter för hunden och välja terräng därefter.

Denna situation, uppstår lätt om exv. först fågelkontakten gav två fulla skall tiden ut med konstaterade perfekta markeringar. Skedde detta fågelarbete på en kull (3 konst. fåglar), så säj mej namnet på den hundägare som inte i sakta mak börjar leta sig ut åt lavhedarna!

För jägarögat är denna beskrivna situation något av den gordiska knuten i våra regler. Fågelprov där man söker undvika fågel...

En tredje aspekt på eventuella reglerändringar, är samarbetet med våra meningsfränder i Finland och tanken på gemensamma provregler.

Vi har tagit inofficiella kontakter i denna fråga och här finns givetvis problem av helt annan karaktär än de som skisserats tidigare. Största problemet torde vara, att man i Finland har nyare regler än vi och dessa regler anser man fungerar väl. Deras motiv till regeländringar är alltså i stort sett endast att få gemensamma regler med oss.

Med tanke på att jaktproven i Finland har en helt annan organisation än här, där de är en ren specialklubbssaffär, kan det ta mycket lång tid innan en sådan här process är genomförd, såvida inte vi anammar de finska reglerna till 100%.

Bra med olika regler?

Vid höstens landskamp i Malå är det meningen att vi ska sondera terrängen ytterligare från båda håll i denna fråga, men tills dess bör vi fråga oss själva: Vill vi verkligen ha gemensamma regler?

Den största förtjänsten med gemensamma regler torde vara att i aveln värdera unga mycket framstående jakthundar i båda länderna, eftersom samtliga hundar är bedömda efter någotsånär gemensamma grunder.

Mot detta ska vi ställa det faktum att **sunda** olikheter alltid fört utvecklingen framåt i snabbare takt än då man strävat mot en total likformighet. Jaktformen, hundmaterialet och det faktum att hunden ska få fast fågeln i trädet så att jägaren kan komma till skott är, hur mycket vi än stöter och blöder i denna fråga, gemensamt.

Stimuleras då inte utvecklingen av att vi har något olika regler och värderingsgrunder? Blir det inte intressantare då att åka över gränsen med sin hund och se hur man dömer där?

Här följer några förslag till ändringar, som medlemmar tagit upp med mej under de senaste fem åren och som jag själv anser vettiga.

Antalet konstaterade fåglar

De fåglar domaren stöter på väg mot ett fågelskall ska inte medräknas i antalet konstaterade fåglar. Gäller ståndskallet annat vilt eller falskt skall ska fåglarna medräknas. Likaså ska fåglarna givetvis medräknas om de anses tillhöra samma kull eller flock som fågeln, vilken är föremål för hundens ståndskall.

Flera fåglar i samma träd

Räknas som en fågel, ett ståndskall, en markering osv, om de inte flyger ur trädet i olika omgångar och hunden mellan varje flykttillfälle markerar och skäller en till fågel i samma träd. Totala ståndtiden för fågel två och tre blir då tiden hunden skällt korrekt mellan första andra och tredje flykttillfället.

Sök

Ordet "Rutin" och "Sökrutin" har givit upphov till missstolkningar och bör ersättas med "Effektivitet" resp. "Sökets effektivitet", för det är detta det handlar om.

Tolkningsanvisningarna kompletteras med: Vid bedömningen av sökets effektivitet ska domaren följa nedanstående tabell under förutsättning att hundens sökintervaller är normala (5-10 min) och att hunden reser eller finner fåglarna i träd på betryggande avstånd från provgruppen såväl i djup-, som sidled.

"Söktabellen" förutsätter att hunden reser flera fåglar (kullar), vilket förbises ibland, därför bör den kompletteras med texten: "Har endast ett resningstillfälle på fågel konstaterats och hunden i övrigt uppfyller kraven på utmärkt sökeffektivitet, kan den inte tilldelas högre poäng än 3."

Vi vet ju aldrig om det verkligen beror på fågeltillgång eller hundens effektivitet att resultatet blir magert. Vi kan bara konstatera att ett resningstillfälle är för osäker bedömningsgrund för att utdela högre poäng för ett yttligt sett utmärkt sök.

Förmåga att finna fågel

Här finns det en fallgrop för obetänksamma domare, och det kan inträffa när en överkänslig hund får upp en kull och skäller överallt utan att egentligen ha skällt på någonting.

Reglerna säger: "Hunden anses ha funnit fågel endast om den får ståndskall på den."

Kravet på vad som är ett ståndskall är i alla andra moment utom detta: 1 minut. Frågan är om det inte borde vara en tidsgräns även här exv. 30 sekunder, för att få bort dessa missstolkningar.

För kunniga domare inträffar inte detta, då de vet att hunden med sitt beteende bevisar att den inte säkert funnit någon fågel. Det är en stor skillnad på detta och när en hund tror att den har rätt, men det råkar tyvärr vara lite fel. Det är för sådana situationer vi har 20-metersregeln.

Lydnad och samarbete

Varje hund som startar har här ganska säkert 7 gratispoäng. Har sedan hundägaren lagt ner ett jättejobb på sin hund och fått den extremt lydig och följsam kan hunden få en poäng till, vid korrekt bedömning! Detta moment ska ha ett stort 0 tillagt först i rubriken och föras över till minussidan! Lydiga följsamma hundar är en självklarhet. Undantagen får i stället minuspoäng.

Vitsen med detta är att jag nu fått 10 poäng över på plussidan att lägga till något annat moment. Det finns två realistiska alternativ: Förmåga att kvarhålla fågel under skallgivning och markering av fågel. Att höja koefficienten för "Kvarhållandet" kan skärpa reglerna för mycket speciellt under svåra väderleksbetingelser, därför anser jag att det bästa alternativet är att höja koefficienten för "Markeringen" till 2 x 10 poäng. "Kvarhållandet" är ju dessutom kopplat till markeringen.

Ståndskall eller drev på annat vilt

Mården införs till undantagen som för närvarande är andra hönsfåglar än provobjekten.

Sedan bör samma minimitid gälla för både drev och ståndskall (3 min) innan minuspoäng delas ut. Ibland kan ju ståndskall på älg övergå till drev (gångstånd) och med dessa olika tider kommer domaren i kläm.

Olydnad och bristande följsamhet (nytt moment) — 1 x 10 = —10 poäng.

Hund som inte villigt låter sig inkallas och kopplas på order av föraren eller jagar på egen hand i andra terrängavsnitt än där provgruppen går fram, tilldelas minuspoäng i den utsträckning som motsvarar avvikelserna.

Minimitabellerna

Här bör fågelklasserna vidgas så att det får plats en kull (3 fåglar) i varje svårighetsklass hela vägen. Då minskar vi riskerna med hundförare som "Taktikvandrar" i skogen:

Nuvarande.	Förslag.
1- 4	1- 4
5- 6	5- 7
7- 8	8-10
9-10	11-13
11-13	14-16
14-16	17-19
17-19	20-22
Osv	

Antalet momentarbeten ska vara oförändrade. Därigenom har chansen ökat med 50% jämfört med tidigare (från 2 till 3) att en viss given hund under ett visst givet prov ska lyckas behålla den redan uppnådda poängnivån eller att öka på densamma, genom att komma i kontakt med ytterligare fåglar.

Sammanfattning

Genom att fågelklasserna vidgas blir reglerna i princip lättare, men då det sker i kombination med att "Gratismomentet" Lydnad och samarbete tas bort, torde dessa ändringar balansera varandra.

Något som också bör noggrannare preciseras i nya reviderade regler är byte av fågel inom kull eller flock. Enligt min bestämda uppfattning ska hunden absolut skälla minst en minut varje gång den byter fågel i annat fall är det fråga om överkänslighet (= nervositet inför fågelvittring). Av provprotokollen att döma finns det exempel på när hundar bytt fågel så ofta att domaren inte hunnit ta tiden och detta upprepas flera gånger tills hunden fått långa skalltider. Om en hund byter fågel, efter att domaren har studerat hunden ett tag, visar det att hunden är skottsugen och samarbetar mycket bra. "Husse ser inte den här eftersom han inte skjuter, då provar jag en annan". Det visar prov på en god jaktintelligens hos hunden. De ideliga fågelbytena är däremot ett fel, som kan av jaktligt oerfarna domare teoretiskt härdras till en förtjänst i de nuvarande reglerna.

Bröder! Tyck till om dessa synpunkter under hösten och kom gärna med nya. Gärna här i Ståndskall eller direkt till mej. Det gäller ju att få så fullödliga regler och tolkningsanvisningar som möjligt. Det är vi alla betjänta av.

Årets skällande fågelhund

är ett nytt pris inom SFN, vars syfte är att utöver de priser som redan tidigare instiftats premiera den hund som erövrat de högsta meriterna från flera jaktprov under året enligt nedanstående poängberäkning:

Skallkungtävlingen					Elitklass		Öppen klass	
1:a	25 poäng	5:a	9	9:a	5	13:e	1	1:a med 20 poäng
2:a	20	6:a	8	10:a	4			CACIT
3:a	15	7:a	7	11:a	3			1:a 15
4:a	10	8:a	6	12:a	2			2:a 10
								3:e 5

Varje hund får räkna sina fem främsta jaktprovsmärker under året, dock högst en merit från utlandet. I Skallkungtävlingen räknas bara poäng efter placering, pris och ev. CACIT är ej poänggrundande. Andra provet i Skallkungtävlingen räknas som ett vanligt jaktprov.

Vid lika slutpoäng vinner hunden med flest 1:a pris i elitklass. Om två hundar har lika många 1:a pris vinner hunden med högsta sammanlagda poängsumma, då elit-1:orna adderas.

De tre främsta hundarna varje år erhåller pris, varav segraren tituleras **ARETS SKÄLLANDE FÅGELHUND**. Priset utdelad vid riksårsmötet. (en. AU-beslut 4/1 82)

Tjäderns näring och föryngring

av JAN MARKLUND

Direkt på marken i en grund fördjupning lägger tjäderhönan sina ägg som hon ruvar i 26 dygn. Äggantalet är vanligen 6-9. På 39 kontrollerade kullar har viltforskare funnit ett medeltal på 7,3 ägg per kull. Minsta antalet var 4 (2 kullar) och största antalet 10 (3 kullar). Omlagda kullar består sällan av mer än 4 ägg och omläggning verkar ske endast i de fall hönan förlorat äggen på ett tidigt skede. Om hönan förlorar hårt ruvade ägg eller kycklingar så sker ingen förnyad värpning samma säsong.

Tjäderhönan stannar kvar i redet efter kläckningen tills alla kycklingar torkat och fått tillräcklig stadga i benen. Kycklingarna börjar näringssöket så snart de lämnat redet, redan mot slutet av första dygnet. Näringssöket sker helt spontant utan större hjälp av modern. Synintryck dominerar utlösandet av de första instinktrörelserna. Kycklingarna snappar åt sig alla slags rörliga insekter och småkryp, de slår näbben mot allt som påminner om larver o d. Detta är nödvändigt eftersom de genom övning är hänvisade att komplettera schemat för sitt medfödda näringssök. Mängden föda de får i sig under "lärotiden" är otillräcklig och ungarna skulle snabbt duka under om de inte hade en näringsreserv att tillgå. Denna näringsreserv är dels en äggulerest som snörts in i fostrets bukhåla och dels en i lever och bindväv upplagrad näring. Efterhand som näringssöket blir mera effektivt, så kan kycklingarna efter några dygn själva säkra näringsbehovet.

Animalisk föda

Kycklingarnas matsedel domineras av animalisk föda, särskilt smärre markinsekter, men även flygande insekter, äts begärligt. För de unga kycklingarna är den animaliska födan den mest ändamålsenliga, då matsmältningsapparaten inte kan tillgodogöra sig den svårsmälta cellulosaavväxtnäringen. Först när de för cellulosaens spjälkning nödvändiga blindtarmarna fått en bakteriestam kan de unga kycklingarna börja äta växter, men endast succesivt. Övergången från dominerande djurföda till växtnäring sker efter cirka 25 dygn från födseln. Ungefär samtidigt mognar bläbären och smultronen som är tjäderkycklingarnas mest uppskattade bärsorter. Även sedan kycklingarna blivit månadsgamla och äldre förtär de animalisk föda.

Under näringssöket, som sker under ständig förflyttning, avger varje kyckling i kullen ett lågmålt vislande läte, som har den betydelsen att kullen hålls samlad. De små kycklingarna håller god kontakt med varandra, trots att de kan vara ganska spridda i terrängen. Om en kyckling blivit intresserad av något, så skyndar den att återta sin plats i den framryckande formationen. Tjäderhönan, som vaksamt följer kullen, avger särskilda varningsläten vid minsta fara som resulterar i att samtliga kycklingar tystnar och trycker på den plats de befinner sig.

Hönan har också till uppgift att genom sin egen kroppsvärme skydda kycklingarna mot nerkylning. Om kycklingarna avger ett speciellt läte (klagoläte), som påminner om sammanhållningslätet men som är betydligt kraftigare, så lägger sig hönan ner och försöker genom att locka få hela kullen samlad till sig. Kycklingarna kryper in under vingarna och mellan de långa, nedre halsfjädrarna. Så snart en kyckling funnit sin plats under hönan låter den höra ett lågmålt, stilla kvittrande som bidrar till att locka dit de övriga i kullen.

Söker värme

Om stark värme råder är kycklingarna ovanligt livaktiga och springer vida omkring på jakt efter föda. De behöver då inte ens skydd under vilan utan lägger sig samlade på någon uppvärmd eller solig plats. De håller då vingarna utbredda och försöker fånga upp största möjliga mängd av solens livgivande och värmande strålning. I allmänhet så torde dock sådana väderleksförhållanden inträffa mera sällan och kycklingarna måste nog under kortare eller längre tid söka sin tillskottsvärme hos hönan.

På grund av sin dåligt utvecklade temperaturreglerande förmåga blir tjäderkycklingarna mycket beroende av den rådande temperaturen de första dygnet. Oförmågan att själva reglera kroppstemperaturen gör att de vid låga lufttemperaturer måste tillbringa en viss tid hos hönan. Om väderleken är olämplig så förlängs den överksamta tiden då kycklingarna måste söka värme hos hönan. Desto kortare tid kommer därmed att stå till förfogande för näringssöket. Det kan gå så långt att näringstillförseln blir ofullständig och att kycklingarna dukar under.

Under själva ruvningstiden äter tjäderhönan knappast någonting. Hönor som vid äggläggningsskedet väger cirka 2 kg väger endast 1,5 kg då ungarna kläcks.

När kycklingarna vuxit upp börjar striden inom kullen så att den så småningom upplöses. Tuppsycklingarna är särskilt aggressiva. I september verkar det som om hönorna ger sig ut på vandring. De söker sig då 10-20 km från kullens sommarboplat. Detta har man fått reda på via vingmärkning. Tupparna är däremot ortstrogna och stannar i födelsetrakten ända tills i mitten av oktober.

Tallbarrsdiet

I och med att snön täcker markvegetationen så sker en stor förändring i tjäderns näringsekologi. De slutar då att livnära sig av föda på marken och börjar leva av tallbarr. Ytterst sällan söker den sin föda på marken under den snörika månaderna, om den skulle göra det så är det någon lågvuxen myrtall som den länsar från barr. Om det skulle vara

stormigt väder, stora mängder snö eller isbildning i träden, så kan tjädern bli tvungen att söka sin föda på marken. Den äter då i regel barr från unga tallar eller nedfallna grenar.

Sitt matträd väljer tjädern mycket noga. Tupparna vill ha gamla eller nödvuxna tallar med gles barr. Sådana länsas på flertalet barr så att grenarna längst uppe blir helt nakna. Dessa speciella matträd söker de helst upp på torra moar eller myrar. Hönorna vill gärna ha sin föda från medelålders tallar på torra moar, mera sällan tallar från myrar. Till skillnad från tupparna som äter barren från toppen så vill hönorna ha barren från mitten av träden. Då tjädern huvudsakligen hämtar sin föda från tallen under den kalla perioden och då från medelålders eller gamla träd så föredrar tjädern avsevärt äldre skogar än t ex orren.

Tjädern äter förvånansvärt stora mängder tallbarr över en vinterdag, en höna ca 200 gr och en tupp ända upp till 400 gr. Näringssöket i träden i finska Lappland varar 5-6 månader, medan det i t ex sydvästra Finland räcker med 3 månader.

Viktminskning

På grund av den magra vinterdieten blir det en viktminskning. Ju längre mot norr man kommer desto snabbare sker den. Hönorna återvinner emellertid vikten till äggläggnings-skedet lika snabbt oberoende av breddgraden. Denna viktökning kan knappast förklaras på annat vis än att värpningen av de stora kullarna, den påkostande ruvningen och vården av kycklingarna kräver en viss fysisk kondition (vikt). Den snabba viktökningen är beroende av en förbättrad näringstillgång under förvåren.

Under tidernas lopp har våra skogshöns anpassat sig till att bli beroende av näringsförhållandena under förvåren. Och detta har de löst på ett speciellt sätt. I god tid före äggläggningen slutar hönorna med vinterdieten och övergår till en helt annan föda. Hönorna söker sig till sina boplatser, där de till en början finner sin föda på skaren och sedan på snöfria platser. Hela sin tid ägnar de åt att äta. På sin höjd uppsöker de spelplatserna under de tidiga morgontimmarna fastän spelet varat i veckor.

Fetman under den tidiga förvåren är alltså inte en följd av vinterdieten utan beror på en helt annan föda. Hönorna söker nu inte sin näring uppe bland träden utan istället på markytan (snöytan). Tupparna som avtagit i vikt, söker fortfarande under maj, ja ända till fram i juni, sin föda i träden.

Ryska undersökningar om skogshönsen visar att den viktigaste näringen under tiden som hönorna ökat i vikt till en början utgörs av enbär och sedan, då barfläckarna kommit fram, även bärris, blad av pors, övervintrande lingon, kråkbär och tranbär.

Stor avgång

Fram till kläckningen är avgången bland äggen rätt stor. Under våren 1953 företogs en inventering av 323 tjäderreden i Sverige. Av dessa kom 17% inte till kläckning av olika orsaker. I Finland kontrollerades åren 1946-52 1 247 reden och bland dessa varierade antalet förstörda eller okläckta äggkullar mellan 6-16%. Det konstaterades att 3/4 av denna avgång förorsakats av direkt eller indirekt inflytande av människor, rovdjur, rovfåglar och kråkor. Intressant är att konstatera att det inte fanns någon märkbar skillnad i ovanstående fördelning trots att hälften av dessa var år med stigande och hälften med sjunkande fågeltillgång. Detta kan tas som en indikator för att äggens fertilitet och kläckningsförmåga inte var lägre under de ogynnsamma åren. I Norge har även Hagen och Kristoffersen kommit fram till samma resultat vad avser dalripan. Mycket tyder på att avgången mest drabbar de yngre medlemmarna i populationerna, en regel som anses gälla för flertalet djurarter.

**Glöm inte
vinginsamlingen!**

Birger Hörnfeldt
Inst. f. ekologisk zoologi
Umeå Universitet
90187 UMEA

tel. 090/140907 eller
090/63232 (bostad)

Nu är det inte heller så att Stig Brännvall i sitt inlägg motsätter sig detta resonemang. Vad Stig menar är att hunden som i slutet av augusti kliver rätt in i en tjäderkull, som flasar upp och där ungfåglarna sätter sig som fläskbitar i träden runt omkring, inte behöver göra någon prestation för att skälla ända upp till ett första pris. Bara den kan skälla fågel — och håller skallet!

Om sedan samma hund på frusen mark, efter lövfallet, i oktober, visar sig ha för snävt sök, inte hinner med när fåglarna går upp och glömmar att lyssna efter tillslaget, när fågeln trär 300 meter längre bort — då har 1:a priset hamnat fel.

Det är också rätt resonerat.

Väg nackdelarna mot fördelarna!

För närvarande motiverar dock inte prisutfallet vid förhöstproven några farhågor för ett genetiskt genomslag i negativ riktning, mot s k kycklinghundar. Fortfarande tas de flesta 1:a prisen efter lövfällningen och på skygga fåglar. En eller några ettor på förhöstproven spelar ingen roll.

Det måste i så fall vägas mot nyttan av att kunna prova så många hundar som möjligt, vilket också är viktigt ur avelssynpunkt och för klubben som helhet.

Ett sätt vore naturligtvis att i championatbestämmelserna väga in att av de i championatet ingående 1:a prisen får endast ett ha tagits före 20 september eller någonting dityd.

Men inte heller en sådan ändring är i dag behövlig. Dessutom krånglig.

Vad som däremot är något betänkligt är den stora uppmärksamheten förhöstproven fått. Redan det förhållandet att hälften av jaktproven lagts på förhösten är otillfredsställande. Så har t ex en stor lokalklubb som Nedre Norrbotten 1982 inga prov i oktober förutom Skallkungtävlingen, däremot tre förhöstprov.

SFN/Sydsverige startade i fjol provsäsongen redan den 15 augusti, men hade inga prov i varken oktober eller november trots att dessa månader nästa så gott som alltid är snöfria i den delen av landet.

Förhöstproven får inte bli något självändamål bara för att de sker under en behaglig och från övrig jakt fri period.

En viss skuld i denna ordning bär också riksstyrelsen, då Skallkungtävlingen på senare tid lagts tidigt i oktober med påföljd att lokalklubbarna styrt sina jaktprov till tiden före med tanke på uttagningarna.

En Skallkungtävling ska ju helst vara en säsongsfinal för det bästa hundarna, men riskerar alltid att snöa inne om den läggs efter den 15 oktober. Vilket jäмmer var det inte i Arvidsjaur 1977.

Men hur lösa problemet? Kan man t ex hålla Skallkungtävlingen 1983 för 1982 års bästa hundar? Förslag och synpunkter välkomnas. Det är inte sagt att nuvarande ordning är den idealiska även om den har massivt stöd bland lokalklubbarna.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis måste slås fast att lokalklubbarna även framgent måste ha möjlighet att få arrangera förhöstprov, åtminstone ett eller två prov före lövfällningen inom varje lokalklubb. Men det åvilar samtidigt riksstyrelsens ansvar att se till att förhöstproven inte tillåts dominera den samlade jaktprovsbilden. En absolut målsättning måste alltså vara att merparten av jaktproven liksom de större tävlingarna ska ske efter lövfällningen.

Här diskuteras nu givetvis bara elitklassprov. Hundar i ökl både kan och bör provas under hela säsongen det är tillåtet ha hund lös i skogen, även på skare om så är möjligt. Meningen

med ökl-proven är ju endast att kartlägga unghundarnas jaktegenskaper, se efter om de kan skälla fågel. En avkommebedömning!

Den öppna klassen är bara ett inträdesprov till elitklassen, där all meritering sker. Och givetvis bör hunden, för att få sin merit, visa att den klarar av skygga fåglar efter lövfällningen.

Nu heter det i jaktproven att hundarna ska provas under jägarmässiga förhållanden och visserligen börjar fågeljakten nästan överallt den 25 augusti, men ändå är vi nog många som upplever jaktens höjdpunkt när marken blivit hård och lättgången, när fågeln krupit upp ur surhålen och hittas i tallåsarnas lingonbackar, när luften blivit lätt och klar att andas. — Att då äga en snabb och säker hund är en fröjd.

Bernt Karlsson

Ny domare

Olle Hedin, Sollefteå, har utökat sitt rasregister och av SKK auktoriserats som exteriördomare även för finsk spets och norrbottenspets. Olle dömer sedan tidigare älghundar.

Nästa nummer

Nästa nummer av Ståndskall beräknas utkomma den 15 december. Manus och bilder måste vara redaktionen tillhanda senast den 15 november för att kunna beredas plats.

- ☐ Båda föräldrarna är jaktprovsmeterade.
- ☐ Avelsrådet har rekommenderat täckhund.

Finnspetsvalpar ☐

Två hanvalpar, födda i början av juni, e. S & SF UCH, S & SF JCH, Skallkung 1979 Finnskallets Satu. Modern e. S & SF JCH, Nordisk Mästare 1976, Skallkung 1978 Nappe.

Hänvändelse till Bert Lundström, Hörsjö, tel 0930-71051.

Finnspetsvalpar ☐

Valpar e. Int UCH, SF JCH Kronohovs Kim u. Sickan SF 17965/76 väntas omkring den 6 juli. Kullen linjeavlade på Neli av Ödmark, som är mor till Kronohovs Kim samt farmorsmor och morfarsmor till Sickan.

Kontakta Boy Rönnbacka, 68500 Kronoby, Finland.

Finnspetsvalpar ☐

Finnspetsvalpar väntas omkring den 15 juli e. SF JCH Tomi u. Netta SF 121806/76. Netta, som har två 1:a pris på jaktprov, är e. Kronohovs Kim u. S & SF UCH, S & SF JCH, Skallkung 74 Pipsa. SF JCH Tomi har 14 1:a pris på jaktprov. Hänvändelse till Karl-Johan Dahlbacka, 68500 Kronoby, Finland, tel 968/45440.